

"ภพภูมิ" ข้อเท็จจริงที่น่าสนใจ...ชีวิตทางสวรรค์...สำหรับผู้ที่ไม่กลัวจะตาย.....

นำเสนอเมื่อ : 4 ต.ค. 2552

สนับสนุนโดย ชมรมพระจันทร์ยิ้ม โทรติดต่อกับ 0864113996

สภาพความเป็นอยู่ของสัตว์ในภพภูมิต่างๆ

ถึงบทก่อนเราทราบว่าเป็นแค่เป็นเลวว่า ‘ตายแล้วไม่จบ’
แต่ยังไม่ทราบว่า ‘ตายแล้วไปไหน’
สำหรับบทนี้จะพูดถึงสภาพความเป็นอยู่ของสัตว์ในภพภูมิต่างๆที่ผู้
‘ตายจริง’ ได้ไปอยู่กัน

คนที่เห็นการท่องเทียวเกิดตายของสัตว์ในสังสารวัฏต่างเกิดมummองเ
เดียวกันขึ้นมาอย่างหนึ่ง นั่นคือสัตว์ทั้งหลายไม่เคยตาย มีแต่เคย
‘เปลี่ยนสภาพ’ หรือ ‘เคลื่อนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่ง’ เท่านั้น

แต่สำหรับคนไม่รู้ ไม่มีญาณหยั่งเห็น
ต้องถือว่าไม่มีความผิดที่ปักใจเชื่อได้แค่ว่าตามที่ประสาทตาเห็น
เมื่อใดที่ใครเป็นศพ ก็เหมือนเป็นการโบกมือลาชั่ววันหนึ่ง
จะไม่ได้พบกันอีก จะไม่ได้คุยกันอีก จะไม่ได้ทำอะไรๆร่วมกันอีก

เราเลือกได้ที่จะไม่เชื่อ
แต่เราไม่มีสิทธิ์เลือกที่จะเปลี่ยนแปลงความจริง
เหมือนเช่นเมื่อเรายังไม่รู้เรื่องการประหารชีวิตที่นาชนพองสยองเกล้า

เราก็ไม่อยากจะเชื่อเหมือนกันว่ามีอะไรมหัศจรรย์อย่างนี้อยู่บนโลก
แต่ถ้ามันมีมันก็มี

นี่เป็นทำนองเดียวกับที่เรายังไม่รู้สภาพความเป็นไปในนรก

เราอาจไม่อยากจะเชื่อว่ามันมี แต่ถ้ามันมีมันก็มีเช่นกัน

ที่สำคัญคือถ้ามันมีจริงก็แปลว่าความมหัศจรรย์ทุกชนิดบนโลกมนุษย์เป็นอัน
ถูกกลืนได้

เพราะจะไม่มีอะไรที่เทียบเท่าความทุกข์ทรมานในนรกเลยเป็นอัน
ขาด!

เมื่อดำรงอยู่ในความเป็นมนุษย์ด้วยกันนี้ ทุกคนรู้ว่าระหว่างพวกเรามีความต่าง
แต่จะรู้ดีที่สุกว่าความต่างนั้นมีความหมายอย่างไรก็เมื่อเห็นภพภูมิอันเป็นที่ไปของแต่ละคน
นั่นเอง

ภพภูมิ

‘ภพ’ คือโลกอันเป็นที่อยู่ของสัตว์ จะเรียกว่าภพ จะเรียกว่าสภาพ
หรือจะเรียกว่าภาวะชีวิตก็ได้ทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะเนนสภาพแวดล้อม
หรือภาวะของอัตภาพที่สัตว์ครองอยู่เป็นสำคัญ

เช่นภพของมนุษย์ย่อมมีแผ่นดิน มีภูเขา มีทะเล มีแม่น้ำ
โดยที่ตัวมนุษย์เองมีหนึ่งหัว หนึ่งตัว สองแขน สองขา
ยกตั้งขึ้นด้วยกระดูกสันหลังอันแสดงสภาพสัตว์ชั้นสูง

โดยคร่าวสุดมีภพออยู่ ๓ ระดับ รวมเรียกว่า ‘ไตรภพ’ ได้แก่

๑) กามภพ ภพของผู้ที่ยังเสวยกามคุณ

หมายถึงสภาพต่ำสุดตั้งแต่สัตว์นรก ไถมาถึงสัตว์เดรัจฉาน เปרט มนุษย์
เรื่อยไปจนกระทั่งสูงสุดคือเทวดาผู้ยังพัวพันกับความใคร่ในรูปเสียงกลิ่น
รส

๒) รูปภพ ภพของผู้ที่เข้าถึงรูปฌาน

หมายถึงสภาพของผู้พ้นจากภพอันเกลือกกลั้วด้วยกาม

เพราะมีสมาธิตั้งมั่นถึงระดับฌาน พวกนี้จะมีรูปกายทิพย์ที่สุขุมยิ่ง

สุขุมและประณีตขนาดที่ว่าผู้สละกายนอกทั้งปวงปรากฏแผวจนไม่อาจทำ
ใหญ่สิกรูสาวนาติดใจแต่อย่างใดได้

พวกเขาพึงใจมีชีวิตเพื่อเสพสุขอันเป็นภายในจากสภาพฌานจิตอันยิ่งให้

ญล้าล็กเก็นจันตนาการ

๓) อรูปภพ ภพของผู้ที่เข้าถึงอรุปรมาณ
หมายถึงสภาพของผูพนจากควมมีรูป
เพราะสมาธิจิตการลวงการสำคัญในรูปทั้งปวงเสียได้
พวกนี้มีรูสึกในอีกระนาบหนึ่งซึ่งเหนือกว่าสุขอันเป็นทิพย

(หมายเหตุ - คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าไตรภพคือโลกนรก, โลกมนุษย์
และโลกสวรรค์ ความจริงแล้วทั้งสามนี้เป็นเพียงกามภพเท่านั้น)

ส่วน 'ภูมิ' นั้นจะเป็นส่วนย่อยของภพอีกที
เพราะเนนที่ระดับชั้นแห่งจิตมากกว่าจะพูดถึงสิ่งแวดล้อมหรือแม่แต่ร่างกายอันเป็นของภายนอกที่สัมผัสได้งายกว่ากัน

ภูมิแห่งจิตวิญญาณมี ๔ ระดับ ได้แก่

๑) กามาวจรภูมิ เป็นภูมิจิตที่ยังข้องแัวะอยู่กับกามคุณ ๕
คือเสพผัสสะอันหาพิงใจทางตา หู จมูก ลิ้น กาย
อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมด

๒) รูปาวจรภูมิ
เป็นภูมิจิตที่ยึดเอารูปธรรมเช่นลมหายใจหรือสีสนเป็นตัวตริงจิตให้ตั้งมั่น
ถึงฌาน

๓) อรูปาวจรภูมิ
เป็นภูมิจิตที่กำหนดเอานามธรรมเช่นอากาศอนันต์เป็นตัวตริงจิตให้ตั้งมั่น
ถึงฌาน

๔) โลกุตตรภูมิ เป็นภูมิจิตที่เคยเห็นแจ้งว่ารูปนามไม่ใช่ตัวตน
และความเห็นนั้นจะต้องเหนียวหน้าจิตได้ถึงฌาน
ประจักษ์แจ้งว่านิพพานมีจริง พนสภาพการมีการเป็นทั้งปวงออกไป

คงเห็นว่า 'ภูมิ' นั้นจำแนกออกมาได้มากกว่า 'ภพ'

ทั้งนี้ก็เพราะหลายภพสามารถเป็นที่อยู่ของภูมิจิตระดับโลกุตตระได้นั่นเอง
สังสารวัฏมิได้มีที่อยู่เฉพาะสำหรับอริยบุคคลแต่อย่างใด
เว้นแต่อบายภูมิแล้ว อริยเจ้าปราศจากภูมิอยู่ได้ทั้งสิ้น ไม่ว่าในโลกมนุษย์นี้
ในโลกสวรรค์ ในโลกพรหม

และที่คนไทยมักเรียกรวมว่า ‘ภพภูมิ’ ควบคู่กันนั้น
ขอให้ทราบว่าเป็น ‘ภาพรวม’ ของช่องทางที่อยู่
ทั้งลักษณะกายและระดับจิตในระหว่างเวียนว่ายตายเกิดนั่นเอง
โดยมากจะนึกเหมาไปรวมๆได้เพียงโลกมนุษย์ในฐานะระดับที่ตนเป็นอยู่
เห็นว่าชาติปัจจุบันเป็นอย่างนี้ ชาติหน้าก็คงจะราวๆเดียวกันนั่นเอง

เพื่อให้เข้าใจความหลากหลายระหว่างภพภูมิต่างๆได้ดีขึ้น
ลองมาดูก่อนว่าแค่ ‘โลกมนุษย์’ อันเป็นภพๆหนึ่งนั้น
เรามีความเข้าใจมากน้อยแค่ไหน ถ้ายิ่งเหมาว่าดาวเคราะห์กลมๆใบนี้คือ
‘โลกของมนุษย์’ อยู่ละก็ ควรปรับความเข้าใจเสียใหม่
คือความจริงมันเป็นที่อยู่อาศัย เป็นแหล่งรวม
เป็นศูนย์กลางของสัตว์ในภพภูมิอื่นอีกมากนัก
กล่าวคือดาวเคราะห์กลมๆใบนี้เป็นโลกของเดรัจฉาน เป็นโลกของผีเปรต
และเป็นโลกของเทวดาชั้นตนะๆ อีกมากมายเหลือคณานับ
สัตว์บางภพภูมิเช่นเดรัจฉานเราก็มองเห็นด้วยตาเปล่าและสามารถสัมผัส
แตะต้องได้ด้วยมือไม่ว่าสัตว์บางภพภูมิเช่นเปรตนั้น
เราอาจบังเอิญสัมผัสได้ด้วยใจแล้วชนลุก หรือสัตว์บางภพภูมิเช่นเทวดา
เราก็ได้แต่รู้สึกถึงความอบอุ่นสว่างเบาจากกระแสวิญญาณพวกท่าน

ดังนั้นดาวเคราะห์ดวงหนึ่งๆจึงไม่จำเป็นต้องเป็นภพของสัตว์หมู่ใดเสมอไป
แต่อาจเป็นแหล่งรวม
เป็นสภาพแวดล้อมให้กับเหล่าสัตว์ในชั้นภูมิต่างๆได้หลากหลาย

เมื่อความจริงเป็นดังนี้
จะนั้นแมแต่ปุถุชนธรรมดาผู้ปราศจากญาณหยั่งรู้ใดๆก็อาจเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ญเกี่ยวกับภพภูมิอื่นได้ อย่างเช่นสัตว์แพทย์หรือคนรักสัตว์ที่มีความรู้
ความเข้าใจ และความผูกพันกับสัตว์มากๆ
หากเขาใจอย่างถูกต้องก็จะเริ่มตอบคำถามขั้นพื้นฐานได้ เช่น

๑) การสื่อสารข้ามภพภูมิเป็นจริงหรือไม่? ต้องตอบว่าเป็นไปได้จริง
อย่างเช่นผู้ที่ฝึกสัตว์สามารถสั่งสัตว์ให้ทำสารพัดสิ่ง

แม้แต่ลิงชิมแปนซีก็แสดงให้เห็นว่าเข้าใจภาษามนุษย์เป็นคำๆ สามารถเลือกอักษรมาผสมเป็นคำเพื่อสื่อสารต่างๆกับผู้อื่นได้ และผู้ฝึกสัตว์หลายคนก็อ้างว่าตนสามารถคุยกับสัตว์รูปร่างเป็นอย่างไรดี เพียงเห็นภาษากายหรือวิธีส่งเสียงของพวกมัน

๒) การรับรู้ของสัตว์ในแต่ละภพภูมิแตกต่างกันมากหรือน้อย? ต้องตอบว่ามากอย่างเกินกว่าที่เราจะจินตนาการถูก อย่างเช่นสุนัขจะได้ยินเสียงที่มีความถี่สูงเกินกว่าแก้วหูมนุษย์จะสามารถรับรู้ และนอกจากจะมีความรู้ทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ คนเราจะไม่ทราบเลยว่ามดมีสองตาก็จริง ทว่าตาแต่ละข้างประกอบด้วยตาย่อยๆอีก การเห็นผ่านประสาทตาของพวกมันจึงเกินกว่าที่เราจะนึกให้ออกว่าเป็นอย่างไร

๓) หมูสัตว์อื่นก่อกรรมดีชั่วได้หรือไม่? ต้องตอบว่าบางจำพวกก็ก่อกรรมได้ เช่นสุนัขบางตัวที่ถูกฝึกแล้วเป็นอย่างดีสามารถช่วยชีวิตคนได้ แมวบางตัวได้ชื่อว่าเป็นแมวอัมพาตเพราะไล่กัดแมวอื่นแบบหนักเลงโต พฤติกรรมเหล่านี้มิได้อาศัยสัญชาตญาณ แต่ต้องมีแรงขับเคลื่อนจากเจตนาซึ่งเป็นอาการทางจิต และปรุงแต่งจิตให้เป็นกุศลหรืออกุศลได้มาก แต่สัตว์บางจำพวกก็ก่อกรรมไม่ได้ เช่นมดที่เอาแต่ขนของทำเฉยๆ ไม่มีปัจจัยให้คิดทำดีหรือทำชั่วแหวกแหวไปจากพวกเท่าใดนัก ถ้าไม่ใช่มดประเภทที่มีพิษและคิดทำร้ายสัตว์อื่น ก็พออนุโลมกล่าวว่ามีสัตว์บางจำพวกเกิดมาเพื่อรับกรรมมากกว่าที่จะก่อกรรม ซึ่งก็คล้ายกับสัตว์นรก แต่สบายกว่าสัตว์นรกหลายเท่า

	<p>นิริยภูมิ หรือนรก สัตว์นรกจะได้รับ ทุกข์ทรมานอย่าง สาหัส ไม่มีเวลา ว่างเว้นจากการ ถูกลงทัณฑ์ทรมาน</p>
	<p>เปตติวิสัยภูมิ หรือ ภูมิเปรต ดินแดนที่ มีแต่ความเดือดร้อน อดอยากและหิว กระหาย</p>
	<p>อสุรกายภูมิ ดินแดนที่ปราศจาก ความร่มเงา มีรูปร่าง ประหลาดพิลึกกึกกือ อยู่ด้วยความหิว กระหายน้ำมาก</p>
	<p>ดิรัจฉานภูมิ มีความทุกข์ทรมาน น้อยกว่าสัตว์นรก เปรตและอสุรกาย</p>

เมื่อระดับรับฟังเกี่ยวกับเรื่องของภพภูมิ เราอาจจินตนาการเปรียบเทียบได้ว่าสังสารวัฏนั้นเสมือนคุก แต่ละภพแต่ละภูมิคือกรงขัง ซึ่งก็มีทั้งกรงขังสำหรับพวกมีโทษมาก และกรงขังสำหรับพวกมีโทษน้อย จะต่างจากกรงขังในโลกก็ตรงที่เมื่อใครเข้าสู่ภพภูมิไหนแล้ว จะไม่มีการรื้อคดีเพื่อพิจารณายอนหลังกันใหม่อีกเลย ใครเข้าไปรับกรรมในภพภูมิใด ก็จะต้องติดอยู่ในภพภูมินั้นๆ ไปจนกว่าจะถึงกำหนดพ้นโทษตามเหตุที่ก่อมา

การแหกคุกในสังสารวัฏพอมิให้เห็นได้ เช่นการฆ่าตัวตายหนีจากสภาพความเป็นมนุษย์ไป แต่เวลานั้นเปรียบเหมือนการเพิ่มโทษให้ตัวเองโดยพาตัวเองไปอยู่ในที่ที่ลำบากกว่าเดิม และคุกก็ไม่จำเป็นต้องมีผู้คุมไว้คอยไล่ล่าลากค้อนักโทษกลับมาให้เหนือ

ยแรง เนื่องจากพื้นที่เขตกักขังเดิมออกไป
ก็เป็นแดนเชื่อมต่อกับเขตกักขังใหม่ที่อยู่อีกแล้ว
ราวกับสังสารวัฏเป็นทัศนสถานที่ไร้ออกก้อย่างสิ้นเชิงฉะนั้น

เราทุกคนต่างเป็นนักโทษประหาร โดยมีความผิดสถานเดียวคือ
'ไม่รู้ทางออก' และ 'มัวแต่ติดใจเครื่องล่อในคุก' กันอยู่นี่เอง
คุกแห่งนี้ประหารด้วยการเอาเขาเครื่องล่อความจำแล้วเปลี่ยนแดนกักขัง
เสียใหม่
ใช้กลยุทธ์พิสดารล่อใจให้หลงวนติดใจอยู่กับการโดนประหารไปเรื่อยๆ

ข้อเท็จจริงประการหนึ่งที่น่าสนใจ
คือเรามีสิทธิ์รู้เรื่องภพภูมิได้มากกว่าที่คิด
เพราะภายในร่างกายและจิตใจของมนุษย์เพียงหนึ่งเดียว
เป็นศุภยรวมของภูมิจิตใดครบถ้วนทุกภูมิ นับแต่ต่ำสุดไปจนถึงสูงสุด!

กล่าวเช่นนี้เพราะเหตุใด? เพราะถ้าตัดเอารูปร่างหน้าตา
เนื้อหนังมังสา หูตาจมูกปากออกไป
เหลือไว้แค่เพียงสภาพของจิตที่เวียนเกิดเวียนดับอยู่อย่างเดียว
เราก็จะเห็นจิตชนิดต่างๆภายในขอบเขตดังต่อไปนี้เท่านั้น

๑) จิตอันเป็นไปในกามาวจรภูมิ คือจิตที่มีเครื่องล่อเป็นกามคุณ ๕
ทั้งรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส
โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพศตรงข้ามอันยวนตายวนใจ
ถ้าได้เสพสิ่งที่ระคายสัมผัส
เช่นตากแดดรอนกระหายน้ำอยู่กลางทะเลทราย
หรือถ้าไม่ได้เสพสิ่งที่ปรารถนา
เช่นอยากนอนกับใครแล้วเจอขอกจำกัดให้ต้องเร้ารอนทรมาณใจ
อย่างนั้นพระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นนรกชื่อ 'ผัสสายตนิกะ'
จะเรียกผัสสายตนิคนรกก็ได้

ส่วนถ้าใครได้เสพสิ่งที่น่าบันเทิงเริงรมย์
เช่นนั่งนอนบนพุกนุ้มในห้องปรับอากาศเย็นสบายดูหนังฟังเพลงตามต้อ
งการ หรือได้เสพสิ่งที่ปรารถนา เช่นได้สามีหรือภรรยาถูกใจ
ชวนอภิรมย์ชมชื่นทุกวันคืนไม่ติดขัด
อย่างนั้นพระพุทธเจ้าก็ทรงตรัสว่าเป็นสวรรค์ชื่อ 'ผัสสายตนิกะ' เช่นกัน

จะเรียกผัสสายตนิทสวรรณคดีได้

พูดง่าย ๆ ว่าคนเราเวียนว่ายตายเกิดระหว่างนรกและสวรรค์ที่ชื่อผัสสายตนิทสะกันตั้งแต่เด็กจนแก่ อย่างไรก็ตาม เรายังคงมีจิตเป็นมนุษย์ แม้ขณะที่ตกภวังค์ไม่รู้เรื่องราวอะไร ก็เป็นสภาพภวังค์อันสืบต่อรักษากายแห่งความเป็นมนุษย์ไว้อยู่ดี ถ้าใครเปรียบเทียบว่าคนชั่วเหมือนสัตว์นรก เดรัจฉาน หรือเปรต และเปรียบเทียบว่าคนดีเหมือนเทวดา พรหม ขอให้ทราบว่าเป็นเพียงการอุปมาอุปไมยที่ขาดความจริงทางจิตรองรับ เพราะตลอดชีวิตเรานับแต่ปฏิสนธิจนจุนั้น เป็นได้อย่างเดียวคือมนุษย์

มนุษย์เป็นสัตว์รักสนุก ชอบกอบโกยความสุขเข้าหาตัว ดังนั้นความสุขจึงเป็นแรงผลักดันให้ออกกรรมอันจะได้มาซึ่งวัตถุบำเรอสุข ซึ่งบางครั้งก็เป็นกุศลกรรม แต่โดยมากจะด้วยวิถีแห่งอกุศลกรรม เมื่อมนุษย์ออกกรรมอันใดไว้มาก กรรมนั้นย่อมพาเขาไปสู่ภพอันสมควร ถูน่าหนักกรรมเอียงไปทางดีก็ล่องลิ่วขึ้นสวรรค์ไป ถูน่าหนักกรรมเอียงไปทางชั่วก็พุ่งหลาวลงนรกกัน และคราวนี้จะไม่ใช่ผัสสายตนิทสวรรณคดีหรือผัสสายตนิทสนรก แต่เป็นสวรรค์มีชื่อเป็นต่างๆ นรกมีชื่อเป็นต่างๆ อันเป็นภพใหม่ที่ให้ผัสสะเย็นหรือผัสสะร้อนเป็นทวีคูณตั้งแต่อุบัติขึ้นในภพนั้นจวบจนถึงเวลาจตุไป

๒) จิตอันเป็นไปในรูปาวจรภูมิ

คือจิตที่มีเครื่องล่อเป็นรูปธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้กำหนดหมาย โดยเครื่องกำหนดหมายนั้นไม่เป็นโทษ ไม่ก่อให้เกิดความครุ่นคิดฟุ้งซ่าน อย่างเช่นลมหายใจอันเป็นสมบัติติดตัวพวกเราทุกคนมาตั้งแต่เกิด เพียงเฝ้าดูเล่น ๆ ว่ามันเข้า มันออก เดียวมันยาว เดียวมันสั้น ซ้ำไปซ้ำมาไม่นานก็จะเปลี่ยนภาวะคิดสุขไว้ระเบียบ กลายเป็นคิดถึงแต่เรื่องลมหายใจอย่างเดียว และพบด้วยตนเองว่าการคิดถึงแต่ลมหายใจ ระวังความพะวงหลงแสส่ายไปในเรื่องราวไรสาระต่างๆนั้น ให้ผลเป็นความปลอดโปร่งเยือกเย็น มีปีติสุขเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

กระทั่งถึงจุดหนึ่งเมื่อคิดฟุ้งน้อยลงๆ จุนหยุดคิดถึงเรื่องอื่นได้อย่างสิ้นเชิง เหลือไว้แต่การรับรู้ในลมหายใจวาผานเข้าผานออก ผานเข้าผานออกอยู่เช่นนั้น จิตก็แปรสภาพเป็นภาวะสงบประณีต เหมือนดวงไฟใหญ่ที่ค้างหนึ่งอยู่กับการรับรู้สิ่งเดียว ราวกับไม่มีการเคลื่อนไหวของเวลา มีแต่การไหลเข้าไหลออกของสายลมหายใจยืดยาว ตรงนั้นคือสมาธิระดับฌานขั้นแรก เรียกว่า ‘ปฐมฌาน’

ผู้ที่ถึงปฐมฌานได้ชื่อว่ารู้จักสภาพของจิตอันเป็นไปในรูปาวจรภูมิ เริ่มฉลาดในธรรม คือเห็นจิตที่แวหนึ่งตั้งมั่นนั้นดีกว่าจิตที่สั้นไหวโยกโคลง แต่ผู้นั้นจะได้ชื่อว่าอยู่ในรูปาวจรภูมิเต็มขั้นก็ต่อเมื่อสามารถเข้าออกฌานได้ตามปรารถนา มีจิตใจตั้งมั่นไม่หวั่นไหวเป็นปกติ คือนึกถึงลมหายใจเพียงไม่นาน หรือเพียงแวบเดียว จิตก็เปลี่ยนจากสภาพนึกคิดธรรมดาเป็นสภาพยุติความคิด สว่างโพล่งเด่นดวงยิ่งใหญ ยับยั้งอยู่ในความรับรู้ลมหายใจอย่างเดียวโดยไม่มีหลงชวนเซ ไม่เบี่ยงไปทางไหน

การเป็นผู้ชำนาญเข้าออกรูปฌานได้นั้น แม้ยังเกลือกกลั้วอยู่กับโลกหยาบ วิถีชีวิตก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปพอสมควร อย่างน้อยที่สุดจะไม่ไยดีในสภาพแวดล้อมอันเอื้อให้พบกับกามคุณ ๕ อันเผ็ดร้อน เพราะกามคุณจะเป็นตัวบั่นทอนความสะอาดของจิต และสั่นคลอนความแวหนึ่งตั้งมั่นได้มาก ผู้ทรงฌานจะหวังก็เพียงสภาวะจิตที่ตั้งมั่นได้ตามปรารถนา เพราะสุขอันลึกล้ำโอฬารนั้นคุ้มพอจะแลกกับกามอันเป็นของน้อย

ฉะนั้นจึงเป็นปกติหากผู้ทรงฌานจะทิ้งบ้านทิ้งเรือน ทิ้งความเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงานทิ้งปวง ออกถือเพศบรพชิต อาจถือวินัยแบบสงฆ์ หรืออาจประพฤติธรรมแบบฤๅษีชีไพร จะมีบางเพียงส่วนน้อยที่ยังสามารถประพฤติธรรมได้ทั้งที่ยังเข้าสังคม ทำหน้าที่การงานอยู่เป็นปกติ

จิตที่พราวจากกามเพราะสามารถเข้าถึงภาวะแห่งฌานได้เป็นปกตินี้ ยากจะหลงสติ ก่อนตายจะอยู่กับรูปฌานที่ตนชินชำนาญ

และแล้วเมื่อถึงวาระสุดท้าย จิตจะหลุดจากความรู้สึกทั้งหมด
คือคลายออกจากรูปฌานเป็นจุดจิต แล้วเกิดปฏิสนธิจิตขึ้นใหม่
ถัดจากนั้นจึงกลับเข้าสู่ความรู้สึกตัวว่าอยู่ในฌาน
ภายใต้การห่อหุ้มของรูปอัตภาพใหม่ที่ละเอียดสุขุมกว่าเทวดาและมนุษย์
ได้ชื่อว่าเขาถึงความเป็นหนึ่งในหมู่วัตถุที่เรียก 'รูปพรหม'

๓) จิตอันเป็นไปในอรูปราวจรภูมิ

คือจิตที่มีเครื่องล่อเป็นรูปธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้กำหนดหมาย
โดยเครื่องกำหนดหมายนั้นไม่ก่อให้เกิดการสำคัญไปในรูปธรรมทั้งปวง
อย่างเช่นภาวะอากาศไม่มีที่สิ้นสุด
ไม่มีกรอบจำกัดทางสายตาวากว้างประมาณเท่านั้น
หรือยาวประมาณเท่านี้ มีแต่ดวงนิกด้วยใจ
สำคัญด้วยใจถึงสภาวะแห่งอากาศธาตุอันเว้งว่างเปล่าปราศจากขอบเขต

การจะห้วงนิกอย่างนี้ได้จิตต้องมีกำลัง
มีความตั้งมั่นเป็นพื้นฐานอยู่ก่อน
ส่วนใหญ่ผู้ที่ทำได้จะผ่านรูปฌานมาก่อนแล้ว
มีความเป็นกลางทางจิตชนิดที่เรียกว่า 'มหาอุเบกขา'
เป็นพื้นยืนอยู่เป็นทุน
เมื่อห้วงนิกถึงอากาศอนันต์ได้จนจิตรวมลงเป็นฌาน
เขาจะรู้สึกราวกับเห็นอากาศสว่างไพศาลเทาจักรวาล
เป็นสภาพเหนือจินตนาการ
คลายยกจิตขึ้นไปอยู่ในอิระหนามมิติหนึ่งที่มีจริงด้วยอำนาจฌาน

ผู้ที่สามารถเข้าถึงอรูปรฌานได้เป็นปกติจะมีจิตที่ปราศจากเยื่อใยใน
ความมีรูปทั้งปวง เห็นรูปทั้งปวงเป็นของเล็กน้อย ไม่น่าแยแส
จิตคำนึงถึงแต่นามธรรมอันโอฬารอยู่เนืองๆ
และเมื่อตายลงเพราะกายหยุดทำงาน
เขาก็จะพรากจากสภาพความมีรูปทั้งปวงไปสู่ความไม่มีรูป
มีแต่จิตอันทรงฌานที่นรุษอยู่อย่างยาวนานเกินจะนับว่ากี่หมื่น กี่แสน
กี่ล้านปี

การเป็นผู้ชำนาญเข้าออกอรูปรฌานได้เป็นปกตินั้น

ยากที่จะเก็ลือกกั้วอยู่กับโลกหยาบ โดยมากจะเป็นนักบวช
ดำรงชีพอยู่ด้วยการท่องเที่ยวไปในป่าเขาลำเนาไพร
โลกทั้งโลกจะปรากฏเป็นภาพลวง
แต่ความว่างจะกลายเป็นของจริงขึ้นมาแทน

ก่อนตายจะอยู่กับอรุณที่ตนชินชานาญ
และแล้วเมื่อถึงวาระสุดท้าย จิตจะดับจากความรู้สึกทั้งมวล
คือคลายออกจากอรุณเป็นจุดจิต แล้วเกิดปฏิสนธิจิตขึ้นใหม่
ถัดจากนั้นจึงกลับเข้าสู่ความรู้สึกตัวว่าอยู่ในอรุณ
โดยไม่มีรูปกายทิพยห่อหุ้ม
ได้ชื่อว่าเขาถึงความเป็นหนึ่งในหมู่มสัตว์ที่เรียก ‘อรุณพรหม’
จิตสามารถไหวตัวรับรู้ความมีความเป็นในจักรวาลได้
แต่เพิกเฉยไม่ยินยลสนใจ เพราะไม่ทราบจะไปของเกี่ยวข้องกับอย่างไร
จึงพักการก่อกรรมดีร้ายแบบสัตว์ในภพต่างๆเป็นเวลานานแสนนาน
ด้วยความหลงเข้าใจผิดว่าภาวะของตนคงเป็นอมตะ
เป็นนิรันดรอย่างแท้จริง แท้จริงได้ชื่อว่าเป็นเพียง ‘อรุณพรหม’
อันจะต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่อีกเท่านั้น

๔) จิตอันเป็นไปในโลกุตตรภูมิ

คือจิตที่มีเครื่องลอบเป็นอาการเกิดดับแห่งรูปนาม
หรืออาการที่รูปนามแสดงความไม่ใช่ตัวตนออกมาให้ลวงรู้
อย่างเช่นเมื่อฝึกสติรูลมหายใจได้เป็นปกติ
ก็สามารถเห็นชัดว่าธาตุลมมีเขา มีอก มีหยุด ไม่ใช่สิ่งที่เที่ยง
เช่นเดียวกับอารมณ์สุขทุกข์ทั้งปวง
เช่นเดียวกับสภาพจิตที่สงบแล้วกลับฟุ้ง
และเช่นเดียวกับสรรพสิ่งทั้งที่เป็นรูปธรรมนามธรรมทั่วสากลจักรวาล
ต่างก็แสดงตัวอยู่ตลอดเวลาว่าเกิดขึ้นด้วยเหตุ
แล้วมีอายุขัยที่จะต้องดับลงเป็นธรรมดา

เมื่อจิตมีปกติเห็นทั้งตนเองและสรรพสิ่งโดยความเป็นของที่ต้องดับลง
ไม่มีสิ่งใดยังยืนค้ำฟ้า ก็จะค่อยๆถอดความเข้าใจผิด
และถอนตนออกจากหลมกาม
ถอนตนออกจากอุปาทานว่ามีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นตัวเป็นตน
กระทั่งเกิดธรรมชาติล้างผลาญเครื่องร้อยรัดจิตให้ติดอยู่กับสังสารวัฏ

เป็นผู้บริสุทธิ์หมดจดจากกิเลสที่เรียกกันว่า ‘พระอรหันต์’
ไม่ต้องเวียนกลับมาทุกข์ซ้ำทุกข์ซาก เกิดแล้วแก่ แก่แล้วเจ็บ
เจ็บแล้วตายเหมือนอย่างสัตว์อื่นที่ไม่รู้ทางออกอีก

พระอรหันต์จะเป็นผู้ไม่เห็นนิमितหมายใดๆเมื่อใกล้ดับขันธ
พวาทานมีจิตสุดท้ายเป็นดับลงแล้วไม่มีจิตใดเกิดขึ้นสืบต่ออีก

แต่สำหรับผู้ที่เริ่มมีความเข้าใจความจริงเกี่ยวกับสังสารวัฏและทางอ
อกจากสังสารวัฏ เริ่มกำหนดสติดูรูปนามเกิดดับ
เริ่มมีความเพียรอย่างต่อเนื่อง
จนกระทั่งจิตไม่โยยตีสิ่งอื่นนอกจากความเห็นรูปนามเกิดดับ
ดังนั้นก็ถือว่าจิตเริ่มเข้ามาอยู่ในโลกุตตรภูมิแล้วเหมือนกัน
เรียกว่าเป็นผู้พยายามเพื่อมี ‘ดวงตาเห็นธรรม’
ธรรมในที่นี้คือความจริงสูงสุด ธรรมในที่นี้คือความว่างจากตัวตน
ธรรมในที่นี้คือพระนิพพานอันปราศจากการเกิดและการดับ
มีแต่ความเปิดเผยไร้ร่องรอยนิमितอันใดสิ้น

ภพภูมิในมุมมองของผู้มีทิพยจักขุ

ในมุมมองของผู้มีจักขุอันเป็นทิพย์
ลงประสาทตาสามัญของมนุษย์ธรรมดา
ภพภูมิเป็นเครื่องจำแนกผลกรรมที่ใหญ่ที่สุด
เป็นภาพใหญ่ที่สุดที่เห็นได้ว่าใครเป็นใคร ทำอะไรมาอย่างหนักโดยมาก

สภาพของภพภูมิต่างๆนั้นเป็นคนละมิติกัน
บางทีเทียบเคียงให้เข้าใจทั่วถึงได้ยาก
อย่างเช่นเขตแดนในสวรรค์และนรกนั้น ไม่ใช่แผ่นดินซึ่งมีพื้นที่ตายตัว
และไม่ใช้เขตต่อเนื่องถึงกันเหมือนดาวเคราะห์อย่างโลกเรา
แต่มีมิติแห่งสภาพแวดล้อมเช่นความเป็นป่าเขา ลำธาร ต้นไม้ เปลวไฟ
บานเรือน ปราสาทราชวัง พอจะเปรียบเทียบได้กับที่เห็นๆในโลกเรา
เพียงแต่มีความหยาบและความประณีตผิดแผกแตกต่างจากกันตามลำดับ
ภพภูมิ

อย่างไรก็ตาม จิตที่คิด จิตที่เห็นถูก จิตที่เห็นผิด จิตที่เสวยสุข
จิตที่เสวยทุกข์ แมเทียบหน้าหน้าแล้วห่างชั้นกันเพียงใด

ก็สามารถอนุมานเอาได้จากจิตแบบมนุษย์นี้
จะเห็นการชี้เนนเข้ามาที่สภาพแห่งจิตยอมก่อให้เกิดความรู้สึกสัมผัสถึงภ
พภูมิต่างๆได้มากกว่าการกล่าวถึงรูปทรงหรือสถาปัตยกรรมของเคหสถาน
ใหม่พออื่นกันตรงๆ

สัตว์ในแต่ละภพภูมิจะเห็นว่าทั้งโลกมีแต่พวกของเขา
และรู้สึกว่าไม่มีสิ่งอื่นสำคัญกว่าพวกของเขา
ยกตัวอย่างง่ายที่สุดคือสัตว์ในภพมนุษย์ คือพวกเรานี่เอง
ถึงแม้จะรวมอาศัยในดาวเคราะห์ดวงเดียวกันกับสัตว์ในภพอื่น
ก็จะมองไม่เห็น ทั้งเปรตและเทวดา
หนักไปกว่านั้นคือแม่แต่เหล่าเดรัจฉานที่วิ่งกันให้เกลื่อน
บางลัทธิยังอุตสาหสร้างความสำเร็จว่าพวกมันไม่มีจิตวิญญาณ
หรือเป็นเพียงวัตถุที่เกิดมาใหม่มนุษย์ก่อกินโดยเฉพา

การไร้ความสามารถเห็นสัตว์จุดและอุบัติด้วยแรงกรรม
การไร้ญาณหยั่งรูวภพภูมิอื่นมี โลกหนามี อดีตชาติมี
ลวนแล้วแต่ตีกรอบ ครอบมุ่มมองของพวกเราให้คับแคบจำกัด
มีการถกเถียงกันที่โน่นที่นี้ว่าตายแล้วไปเกิดต่อหรือดับสูญ
ทั้งๆที่เหล่าวิญญาณกำลังทะลักเขาทะลักออก
แลถูกเปลี่ยนหมุนเวียนจากฟากต่างๆไปสู่ฟากต่างๆอยู่ทุกวินาที
แม่แต่มนุษย์กับเดรัจฉานก็มีการแลกฝั่งกันที่โน่นที่นี้อยู่ตลอดเวลาไม่ขาดสาย
มนุษย์ตายกันวินาทีละประมาณ ๒ คน
เราไม่รู้หรือว่าแต่ละนาทีมีคนกลายเป็นสัตว์กันทั้งหมดกี่ราย!

ความไม่รู้ ความไม่เห็น
ลวนเป็นความมืดที่บิที่นาสะพริงกล้ายิ่งเสียกว่ากลิ่นลึกสุดของถ้ำ
คนส่วนใหญ่เริ่มใช้เหตุผลกันออกมาจากความไม่รู้
และทะนงหลงยึดเหตุผลของตนว่าเป็นสิ่งน่าเลื่อมใส
ส่วนใหญ่คนที่ได้ขอสรุปจากเหตุผลของตนเองว่าชาติหน้าไม่มี
ชาติก่อนไม่มี ผลกรรมไม่มี จะเป็นพวกที่ทำทุกสิ่งได้ตามอำเภอใจ
กิเลสสั่งให้ทำอะไรก็ทำ ไม่ต้องกลัวผลกรรม
ไม่ต้องละอายต่อบาปใดๆทั้งสิ้น

ขอเพียงศึกษาและฝึก 'วิชารู้ตามจริง' ของพระพุทธเจ้า

จิตจะเหมือนแสงสว่างส่องเข้าไปเห็นที่มืดเดิม
เริ่มตั้งแต่อาณาบริเวณที่เราแต่ละคนอาศัยอยู่นี่เอง
และสามารถเห็นได้วาทภูมิใหม่อาจฉายเงาได้ตั้งแต่ขณะยังมีชีวิตอยู่บน
โลกมนุษย์ทีเดียว

อย่างเช่นคนที่ตระหนี่ถี่เหนียว ละโมบโลภมาก
คิดแต่จะแสวงประโยชน์เขาตัว
จะมีเงามืดก่อตัวขึ้นเหมือนหลุมดำที่คอยดึงดูดเอาความชั่วร้ายทั้งหลาย
เข้าหาตัว แมงแก่งทำดีมีเมตตา
กระแสดิจก็จะไม่แผ่ผายออกทำความรู้สึกอบอุ่นใจให้แก่คนใกล้ชิดได้สัก
เท่าใด บางครั้งเขาอาจรู้สึกอึดอัด แต่ก็ไม่สนใจ
เพราะกิเลสสั่งให้สนใจแต่การกอบโกยทำเดี๋ยว

แม้ขณะเป็นมนุษย์เขาร่ำรวยจากการคดโกง
แต่ผู้มีทิพยจักขุยอมเห็นความร่ำรวยของเขาเป็นเพียงภาพหลอกตา
เพราะภาพจริงที่จิตเขาก่อขึ้นนั่นคือความยากจนขุ่นแค้น
เขาสร้างโชตรวดรัตนเองไว้กับดินแดนแห่งแล้งไร้ความอบอุ่นไว้ให้ตัว
เองได้อยู่อาศัย เขาจะเป็นผู้ถูกเอารัดเอาเปรียบได้ง่าย
หันหน้าไปหาความช่วยเหลือจากทางใดก็จะถูกปิดกั้นจากทางนั้น

การขาดแคลนน้ำใจต่อเพื่อนร่วมโลกก็คือการสร้างภพที่ขาดแคลนค
วามชุ่มเย็นต่อตนเอง
แม้อัจฉริยญาณในปัจจุบันก็แห้งแล้งเหมือนดอกไม้ขาดน้ำ
ขอเพียงมีน้ำใจ มีความคิดสละ ยิ่งมากเท่าไร
ใจจริงก็ยิ่งรินเมตตาออกมาเท่านั้น
กระแสดวงจิตที่ผายออกกว้างนั่นเองคือภพแห่งความสบายไม่ขัดสนใ
นเบื้องหน้า

หรืออย่างเช่นคนที่ปราศจากศีล ไม่มีความซื่อสัตย์
ไร้ความอดกลั้นต่อสิ่งชั่วร้ายให้กระทำผิด
จะมีเงามืดทาบทับจิตวิญญานของเขาเหมือนนกกำแพงหนาที่บขื่นตั้งบัง
แสงสว่าง เรื่องที่นาจะรู้ได้โดยสามัญสำนึกกว่าดี กลับเห็นเป็นของเลว
แต่ที่ชัดเจนว่าเลว กลับเห็นเป็นของดี
ฤทธิ์ของกิเลสสามารถกลับจิตให้เห็นนกเป็นไม้ เห็นไม้เป็นนก

ทำจิตให้เห็นดำเป็นขาว เห็นขาวเป็นดำได้อย่างเหลือเชื่อ

แม้จะเป็นมนุษย์เขาสวยหรือหล่อเหลาจากบุญเก่า หรือจากการเสริมแต่งด้วยศัลยกรรม แต่ผู้มีทิพยจักขุยอมเห็นความสวยหรือหล่อของเขาเป็นเพียงภพหลอกตาชั่วคราว เพราะภพจริงที่จิตเขาก่อขึ้นนั้นคือความหม่นหมอง ปราศจากสงาราศี ดูไม่น่าชื่นตาชื่นใจเหมือนเปลือกนอกที่ห่อหุ้มอยู่ แม่ตัวเขาเองจะทะนงในรูปลักษณะที่ดึงดูดเพศตรงข้ามได้ แต่ก็จะไม่ปลื้มใจกับความอัปพลิเคชันที่ฉายออกมาจากภายใน เป็นที่รู้อยู่แก่ใจตนเองเลย

การขาดสงาราศีของศีลก็คือการสร้างภพที่ขาดความงามสะอาดตา แม้จิตวิญญานในปัจจุบันก็มอมแมมเหมือนคนตกลงไปในบ่อโคลน ขอเพียงมีจิตใจใสสะอาด มีความคิดซื่อ ยิ่งมากเท่าไร ใจจริงก็ยิ่งปราศจากมลทินเท่านั้น กระแสความรู้สึกที่หมดจดงดงามนั่นเองคือภพแห่งความดูดีไม่มีที่ติในเบ็องหงา

ธรรมดาคนส่วนใหญ่จะครึ่งดีครึ่งร้าย จะไม่มีหลุมดำดึงดูดความชั่วร้ายเขาสูตัวชัดเจน ขณะเดียวกันก็ไม่ได้มีกระแสธารแห่งความเมตตาแผ่ผายออกมาล้นหลาม จึงเป็นเรื่องดูยาก ตัดสินยากสำหรับคนธรรมดาทั่วไปที่ปราศจากญาณ หรือแม้กระทั่งผู้มีญาณเบื้องต้นที่ไม่ถึงระดับทิพยจักขุ ก็ไม่อาจสัมผัสได้แน่นอนว่าผู้ใดมีหน้าหนักเอนเอียงไปทางไหน

และแม้แต่ผู้มีทิพยจักขุซึ่งเห็นภพอันเป็นที่ไปของใครสักคนแจ่มชัด เพราะราศีสวรรค์แจ่มจาวออกมาดูเรื่องโรจนโชติช่วง ก็ไม่อาจทำนายชนิดเอาคอบเป็นประกันว่าใครคนนั้นจะต้องพุ่งขึ้นสวรรค์อย่างแน่นอน เนื่องจากภพของจิตเคลื่อนได้เรื่อยๆ วันนี้อบทำความดี วันหน้าอาจเคลื่อนไปชอบทำความชั่วโดยไม่รู้เนื้อรู้ตัว วันนี้อาจทำสมาธิได้ถึงฌาน วันหน้าอาจเคลื่อนหล่นลงมาเป็นคนฟุ้งซ่านสติแตก เพราะไปทำกรรมบางอย่าง เช่นอวดโอ้อวดหวัง ลองดีกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไปทั่ว อย่างนี้ก็มิให้เห็นมาก

